



Cour  
Pénale  
Internationale

International  
Criminal  
Court

בית הדין הפלילי הבינלאומי



בית הדין  
הפלילי  
הבינלאומי  
בקצרה

בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC), הפועל על פי חוקת רומא, הינו בית הדין הפלילי הבינלאומי הראשון הקבוע, מושתת אמנה, שנוסד במטרה לשים קץ לפטירתם מעונש של מבצעי הפשעים החמורים ביותר המדאיגים את הקהילה הבינלאומית. בית הדין הפלילי הבינלאומי הינו אירגון בינלאומי עצמאי, ואינו חלק מארגון האומות המאוחדות. מושבו בהאג שבהולנד. אף על פי שהוצאות בית הדין ממומנות בעיקר על ידי מדינות שהן צד לחוקת רומא, הוא מקבל גם תרומות מרצון מממשלות, אירגונים בינלאומיים, אנשים פרטיים, תאגידים וגופים אחרים.

הקהילה הבינלאומית שאפה זה מכבר להקמת בית דין בינלאומי קבוע, ובמאה ה-20 הגיעה להסכמה לגבי הגדרות של השמדת עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה. משפטי נירנברג וטוקיו התייחסו לפשעי מלחמה, פשעים נגד השלום ופשעים נגד האנושות שבוצעו במלחמת העולם השנייה. בשנות התשעים, לאחר סיום המלחמה הקרה, בתי משפט כמו בתי הדין הפלילים הבינלאומיים ים של יוגוסלביה לשעבר ושל רואנדה היו תוצאות ההסכמה שפטירה מעונש אינה קבילה. אולם, משום שהם הוקמו כדי להעמיד לדין פשעים שבוצעו רק במסגרת זמן מסוימת ובמהלך סכסוך ספציפי, היתה הסכמה כללית שנדרש בית דין פלילי עצמאי וקבוע. ב-17 ביולי 1998, השיגה הקהילה הבינלאומית אבן דרך היסטורית כאשר 120 מדינות אימצו את חוקת רומא, הבסיס החוקי להקמת בית דין פלילי בינלאומי קבוע. חוקת רומא נכנסה לתוקפה ב-1 ביולי 2002 לאחר אשרור של 60 מדינות.

לבית הדין הפלילי הבינלאומי סמכות שיפוט בכל הנוגע לפשעים החמורים ביותר המדאיגים את הקהילה הבינלאומית ככלל, כלומר השמדת עם, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, אשר בוצעו לאחר ה-1 ביולי 2002, כמו גם פשע התוקפנות, החל מ-17 ביולי 2018, על פי תנאים והליכים ספציפיים. כל אחד מהפשעים הללו מוגדר בבירור בחוקת רומא ובכתובים רלוונטיים אחרים. בית הדין רשאי לממש סמכות שיפוטית לגבי פשעים בינלאומיים כאלה רק אם הם בוצעו על שטחה של מדינה שהיא צד או על ידי אחד מאזרחיה. עם זאת, תנאים אלה אינם חלים אם המצב מופנה לתובע על ידי מועצת הביטחון של האו"ם, אשר החלטותיה מחייבות את כל המדינות החברות באו"ם, או אם מדינה מכריזה על קבלת סמכות שיפוט של בית הדין.

בית הדין נועד להשלים, לא להחליף, מערכות משפט פליליות מדינתיות. הוא יכול להעמיד לדין מקרים רק אם מערכות המשפט המדינתיות אינן מנהלות הליכים, או כאשר הן טוענות לעשות כך אך במציאות אינן רוצות או אינן מסוגלות לקיים הליכים כאלה ביושר לב. עקרון יסודי זה ידוע כעקרון המשלימות.

התובע יכול לפתוח בחקירה או תביעה בשלוש דרכים שונות:

- מדינות שהן צד לחוקת בית הדין הפלילי הבינלאומי יכולות להפנות מצבים לתובע;
- מועצת הביטחון של האו"ם יכולה לבקש מהתובע לפתוח בחקירה;
- משרד התובע רשאי לפתוח בחקירות מיוזמתו (*proprio motu*) על בסיס מידע שהתקבל ממקורות אמינים. במקרה זה, על התובע לבקש קודם אישור מערכאת קדם-משפט המורכבת משלושה שופטים עצמאיים.

## חסינויות

מילוי תפקיד רשמי כראש מדינה, חבר ממשלה או גוף מחוקק, נבחר ציבור או בעל תפקיד ציבורי, בשום אופן אינו פוטר אדם מהעמדה לדין או אחריות פלילית. מפקחים או מפקדים צבאיים עלולים להיות אחראים לעבירות פליליות שבוצעו על ידי בני אדם תחת פיקודם ושליטתם האפקטיביים, או תחת סמכות ושליטה אפקטיבית. עם זאת, בית הדין הפלילי הבינלאומי אינו יכול להעמיד לדין בני אדם שהיו מתחת לגיל 18 באותה עת בו בוצע הפשע לכאורה.

## זכויות קורבנות ונאשמים

לפי החוקים והתקנות שעל פיהן פועל בית הדין הפלילי הבינלאומי, קורבנות רשאים לשלוח מידע לתובע אודות פשעים הנמצאים בתחום סמכות שיפוטו של בית הדין. לראשונה בתולדות המשפט הפלילי הבינלאומי, לקורבנות ישנה זכות להשתתף בהליכים ולבקש פיצויים. משמע הדבר, הם עשויים לא רק להעיד כעדים, אלא גם להציג את עמדותיהם ודאגותיהם בכל שלבי ההליכים. המשתתפים עשויים לקבל ייצוג משפטי, ויתכן, גם סיוע משפטי.

משרד הרשם מסייע לקורבנות ועדים לממש את זכויותיהם, מסייע להם לכל אורך ההליך השיפוטי, ובמידת הצורך, נוקט אמצעים להגנתם. בית הדין רשאי להורות על סוגים שונים של פיצויים עבור קורבנות היכולים לכלול החזר, שיקום ופיצוי.

מדינות החברות בחוקת רומא הקימו קרן נאמנות למען קורבנות ומשפחות הקורבנות שסבלו מפשעים הנמצאים בתחום סמכות שיפוטו של בית הדין, כדי לאפשר פיצויים בצורה כלשהי, גם כאשר אין ברשות האדם המורשע מספיק אמצעים כדי לתת פיצויים כאלה.

שמירה על זכויות הנאשם חיונית כדי להבטיח משפט הוגן ואפקטיבי. משרד הרשם, האחראי על סוגיות ההגנה, הכין רשימה של פרקליטים, על מנת לוודא, בהתאם לחוקי סדרי הדין והראיות, שעורכי דין המתנהלים בפני בית הדין כשירים, ומצייתים לקוד ההתנהגות המקצועי לפרקליטים לאורך כל ההליכים. בית הדין הפלילי הבינלאומי מספק סיוע לוגיסטי, ובמידת הצורך, סיוע כספי לצוות ההגנה.

## הנשיאות

הנשיאות מורכבת מהנשיא ושני סגני הנשיא. הם נבחרים מבין 18 השופטים של בית הדין הפלילי הבינלאומי. הנשיאות אחראית על ניהול תקין של בית הדין למעט משרד התובע. עם זאת, היא מתאמת ומבקשת את הסכמת התובע בכל העניינים המהווים דאגה הדדית. תחומי האחריות של הנשיאות כוללים גם פונקציות שיפוטיות ויחסים חיצוניים.

## המחלקות

שמונה עשר שופטים מרכיבים את שלוש המחלקות של בית הדין: קדם-משפט, משפט וערעורים. הם מוכרים בזכות אופיים המוסרי והגינותם, ונבחרים מבין מועמדים מכל רחבי העולם על ידי עצרת המדינות החברות, על סמך כישוריהם במשפט והליך פלילי, או בתחומים רלוונטיים במשפט הבינלאומי, כגון המשפט ההומניטארי הבינלאומי וזכויות האדם. השופטים אחראים להבטיח כי המשפטים יהיו הוגנים וכי צדק ינוהל כראוי.

## משרד התובע (OTP)

בראש משרד התובע עומד התובע, הנעזר בסגן התובע. שניהם נבחרים על ידי עצרת המדינות החברות. המנדט של המשרד הוא לקבל ולנתח הפניות ותקשורת, על מנת לקבוע אם יש בסיס סביר לחקור, לערוך חקירות בגין השמדת עמ, פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, ולהעמיד לדין בני אדם האחראים לפשעים כאלה. משרד התובע הוא גוף עצמאי של בית הדין.

## משרד הרשם

משרד הרשם הוא גוף ניטרלי של בית הדין הפלילי הבינלאומי שבראשו עומד הרשם. תפקידי הליבה שלו הם לספק תמיכה מנהלית ובצועית לרשות השופטת ולמשרד התובע. דבר העוזר לנהל את בית הדין, לפתח מנגנונים יעילים להגנתם של עדים, לסייע לצוות ההגנה, וכן ליזום פעילות הגעה. משרד הרשם אחראי גם לניהול הכללי של בית הדין, ביטחון, מידע פומבי, רשומות בית הדין, תרגום ותורגמות, סיוע לפרקליטים, סיוע לקורבנות להשתתף בהליכים ולהגיש בקשה לפיצויים, ועוד הרבה.

## עצרת המדינות החברות (ASP)

עצרת המדינות החברות היא גוף הפיקוח והניהול והגוף המחוקק של בית הדין, המורכב מנציגי המדינות אשר אשררו או הצטרפו לחוקת רומא. לעצרת המדינות החברות יש לשכה, המורכבת מנשיא, שני סגני נשיא ו-18 חברים שנבחרו על ידי העצרת לתקופה של שלוש שנים, תוך התחשבות בחלוקה גיאוגרפית הוגנת ובייצוג הולם של מערכות המשפט העיקריות בעולם. יש לה מזכירות קבועה במושב בית הדין בהאג. עצרת המדינות החברות מקבלת החלטות בסוגיות שונות, כגון; אימוץ טקסטים נורמטיביים, תקציב, בחירת שופטים, בחירת תובע וסגני התובע.

 InternationalCriminalCourt  IntlCrimCourt  icc-cpi  IntlCriminalCourt

מסמך זה אינו רשמי ומיועד למידע פומבי בלבד.

בית הדין הפלילי הבינלאומי: Oude Waalsdorperweg 10, 2597 AK The Hague The Netherlands  
מען: PO Box 19519; 2500 CM, The Hague, The Netherlands  
טלפון: +31 (0)70 515 8515 פאקס: +31 (0)70 515 8555  
[www.icc-cpi.intm](http://www.icc-cpi.intm)